

โครงการ “คลองสวย - น้ำใส”

1. หลักการและเหตุผล

ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในคลองต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลองต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตชุมชนหนาแน่นในจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาที่สะสมมานาน ทำให้ไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้สูญเสียความสวยงามของทัศนียภาพของริมฝั่งลำน้ำ ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมของไทยที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ปัญหาของคุณภาพน้ำในคลองเกิดจากคลองเป็นที่รองรับน้ำเสียและของเสียจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่นบ้านเรือน แหล่งชุมชน และอาคารสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ทิ้งลงมาโดยไม่ได้รับการบำบัด จึงมีผลทำให้ไม่สามารถที่จะนำน้ำในคลองไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใดได้นอกจากเพื่อการคมนาคมสัญจรทางน้ำเท่านั้น และคลองบางสายมักจะตื้นเขิน เมื่อถึงฤดูฝนก็ไม่สามารถระบายน้ำได้ทันจึงเกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชน และบ้านเรือนที่อยู่ในบริเวณคลอง นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามนโยบายการดำเนินการเชิงรุก เพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งการที่จะแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำให้มีคุณภาพที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมต่างๆ ได้นั้นจะต้องมองถึงภาพรวมทั้งระบบของลุ่มน้ำ ซึ่งคลองต่างๆ ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงไปยังแหล่งน้ำที่สำคัญในพื้นที่ ในการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้มีบัญชา ให้จัดทำโครงการ คลองสวย-น้ำใส ขึ้น โดยมอบหมายให้กรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานประสานงานกลาง และดำเนินการร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน 75 จังหวัดทั่วประเทศ โดยให้จังหวัดคัดเลือกคลอง จังหวัดละ 1 ในกรณีจังหวัด..... จึงได้คัดเลือกคลอง.....อยู่ในตำบล.....อำเภอ..... เป็นคลองนำร่องในการจัดการคุณภาพน้ำในคลอง เพื่อการฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองอื่นต่อไป เนื่องจากคลอง(เหตุผลในการคัดเลือกคลอง เช่นเป็นบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่น ชุมชนหรือหน่วยงานท้องถิ่นให้ความร่วมมือ หรือมีปัญหาคุณภาพน้ำอื่น ๆ).....

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลอง.....
- 2.2 เพื่อจัดการน้ำเสียและของเสียจากชุมชน
- 2.3 เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์คลอง

3. การดำเนินงาน

การจัดการเพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองจะประกอบด้วย กิจกรรมทั้งด้านการลดปริมาณน้ำเสียและของเสียที่แหล่งกำเนิดมลพิษ การฟื้นฟูสภาพคลองให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยการลดปริมาณน้ำเสียและของเสียจากแหล่งกำเนิด ซึ่งจะพิจารณาทั้งแหล่งกำเนิดประเภทน้ำเสียและแหล่งกำเนิดประเภทขยะ ซึ่งแนวทางในการจัดการจะต้องดำเนินการจัดทำระบบการจัดการน้ำเสียและขยะที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งมุ่งเน้นการดำเนินการสร้างเครือข่าย

รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อการอนุรักษ์ลำคลองโดยเฉพาะชุมชนริมน้ำ สำหรับแนวทางในการฟื้นฟูสภาพคลองให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น โดยการดำเนินงานระยะที่ 1

จะดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ เช่น ติดตั้งถังดักไขมันในน้ำทิ้งจากห้องครัวสำหรับบ้านพักอาศัยใน มีตะแกรงดักขยะก่อนน้ำเสียจะไหลเข้าสู่ถังดักไขมัน และการปรับปรุงลำคลอง เช่น การขุดลอกตะกอนและขยะมูลฝอยที่หมักหมม ซึ่งจากแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในข้างต้นจะสามารถฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้นกว่าในปัจจุบันได้ สำหรับการดำเนินงานในระยะที่ 2 เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังคูคลองต่อเนื่องจากระยะที่ 1 จัดหาระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับกลุ่มครัวเรือนหรือชุมชนขนาดเล็กตามความจำเป็นหรือความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และติดตามประเมินผลคุณภาพน้ำคลองโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ

4. เป้าหมาย

- 4.1 เพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำคลอง
- 4.2 เพื่อเป็นแนวทางในการฟื้นฟูแหล่งน้ำประเภทคูคลองสาธารณะอื่น ๆ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชุมชนมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6. ระยะเวลาดำเนินการ

- ปี 2548 ระยะเวลาดำเนินการภายใน วัน
ปี 2549 ระยะเวลาดำเนินการภายใน วัน

7. งบประมาณ

- ปี 2548บาท
ปี 2549 บาท
รวม บาท

8. ขอบเขตการดำเนินงาน (สามารถเพิ่มประเด็นและรายละเอียดเนื้อหาในแต่ละประเด็นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่)

ปีที่ 1 (2548) (กย. – ธค. 48)

- 8.1 รณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ลำคลองและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 8.2 ปรับภูมิทัศน์สองฝั่งลำน้ำให้มีความเขียวสดใส น่ามอง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนริมน้ำ
- 8.3 สืบหาข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไปของคลอง ที่ตั้งชุมชน และตรวจสอบคุณภาพน้ำ
- 8.4 ลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยติดตั้งถังดักไขมันและจัดหาถังขยะสำหรับบ้านเรือนบริเวณริมคลองตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่
- 8.5 อื่น ๆ (ทสจ. พิจารณาเพิ่มเติมตามความเหมาะสม)

